

24

**PLOŠNÉ ZÁKLADY I.
ÚNOSNOST A NAPĚTÍ
V ZÁKLADOVÉ SPÁŘE**

- Základy přenáší zatížení vrchní stavby na základovou spáru, kde zatížení přejímá zemina.
- Zemina musí působit na základ stejně velkou reakcí, která odpovídá velikostí napětí v základové spáře.
- Posuzujeme základovou spáru (ZS) na dva mezní stavy:
I.MS- napětí v ZS a II.MS – sedání
- Návrh základu tzn.druhu a tvaru základu vychází z geologického průzkumu.
- Běžně navrhujeme základy z prostého betonu.
- Z důvodu zmenšení rozměrů základu nebo nerovnoměrné únosnosti zeminy navrhujeme základy železobetonové.
- Únosnost základové spáry určíme z geologického průzkumu popřípadě z archivních podkladů.

1. URČENÍ GEOTECHNICKÝCH KATEGORIÍ

I. Nenáročné stavby v jednoduchých základových poměrech

- můžeme použít hodnoty únosností z tabulek

II. Nenáročné stavby ve složitých základových poměrech

- únosnost zeminy určíme z popisu zemin

III. Náročné stavby ve složitých základových poměrech

- únosnost zeminy určíme laboratorním rozborem zemin

- Základové poměry jednoduché – základové poměry na staveništi se nemění, terén není členitý, geologické vrstvy mají přibližně stejnou mocnosti, podzemní vody nebyla nalezena.
- Základové poměry složité – základové poměry se mění, terén je členitý, geologické vrstvy mají proměnlivou mocnost, podzemní vody byla nalezena.
- Nenáročné stavby – nejsou citlivé na nestejněměrné sedání
- Náročné stavby – výškové objekty, staticky neurčité apod.

2. ÚNOSNOST ZÁKLADOVÉ SPÁRY

F – zeminy jemnozrné

F1 (MG) hlína štěrkovitá

F2 (CG) jíl štěrkovitý

F3 (MS) hlína písčítá

F4 (CS) jíl písčítý

F5 (ML;MI) hlína s nízkou či střední
plasticitou

F6 (CL;CI) jíl s nízkou či střední
plasticitou

F7 (MH;MV;ME) hlína s vysokou, velm
vysokou nebo extrémně
vysokou plast.

F8 (CH;CV;CE) jíl s vysokou, velmi
vysokou nebo extrémně
vysokou plast.

S – písčité zeminy

S1 (SW) písek dobře zrněný

S2 (SP) písek špatně zrněný

S3 (S-F) písek s příměsí jemnozrné
zeminy

S4 (SM) písek hlinitý

S5 (SC) písek jílovitý

Tab.1. Hodnoty tabulkové výpočtové únosnosti R_{dt} kPa
zemín jemnozrných při hloubce založení
0,8 až 1,5 m pro šířku základu ≤ 3 m

Třída	Symbol	Tabulková výpočtová únosnost R_{dt} kPa			
		Konzistence			
		Měkká	Tuhá	Pevná	Tvrdá
F 1	MG	110	200	300	500
F 2	CG	100	175	275	450
F 3	MS	100	175	275	450
F 4	CS	80	150	250	400
F 5	ML; MI	70	150	250	400
F 6	CL; CI	50	100	200	350
F 7	MH; MV; ME	50	100	200	350
F 8	CH; CV; CE	40	80	160	300

Tab.2. Hodnoty tabulkové výpočtové únosnosti R_{dt} kPa
zemín písčítých při hloubce založení 1 m

Třída	Symbol	Tabulková výpočtová únosnost R_{dt} kPa			
		šířka základu b m			
		0,5	1	3	6
S 1	SW	300	500	800	600
S 2	SP	250	350	600	500
S 3	S-F	225	275	400	325
S 4	SM	175	225	300	250
S 5	SC	125	175	225	175

Tab.3. Hodnoty tabulkové výpočtové únosnosti R_{dt} kPa
zemín štěrkovitých při hloubce založení 1 m

- G – zeminy štěrkovité
 G1 (GW) štěrk dobře zrněný
 G2 (GP) štěrk špatně zrněný
 G3 (G-F) štěrk s příměsí jemnozrnné
zeminy
 G4 (GM) štěrk hlinitý
 G5 (GC) štěrk jílovitý

Třída	Symbol	Tabulková výpočtová únosnost R_{dt} kPa			
		šířka základu b m			
		0,5	1	3	6
G 1	GW	500	800	1000	800
G 2	GP	400	650	850	650
G 3	G-F	300	450	700	500
G 4	GM	250	300	400	300
G 5	GC	150	200	250	200

Tab.4. Hodnoty tabulkové výpočtové únosnosti R_{dt} kPa
skalního masívu.

Zatřídění skalních homin podle pevnosti			Únosnost R_{dt} MPa		
Třída	Pevnost σ_c MPa	Pevnost	stření hustota diskontinuit - vzdálenost mm		
			velmi malá až malá > 600	střední až velká 600 až 60	velmi velká až extrémně velká < 60
			R 1	> 150	velmi vysoká
R 2	50 až 150	vysoká	4	2	1,2
R 3	15 až 50	střední	1,6	0,8	0,5
R 4	5 až 15	nízká	0,8	0,4	0,25
R 5	1,5 až 5	velmi nízká	0,6	0,3	0,2
R 6	0,5 až 1,5	extrémně nízká	0,4	0,25	0,15

3. POSOUZENÍ I.MS - NAPĚTÍ V ZÁKLADOVÉ SPÁŘE

$$\sigma = \frac{Nd+G+P}{A} \leq f_{gd} (R_{dt})$$

σ napětí v ZS

Nd zatížení od vrchní stavby (N)

G vlastní tíha základu (N)

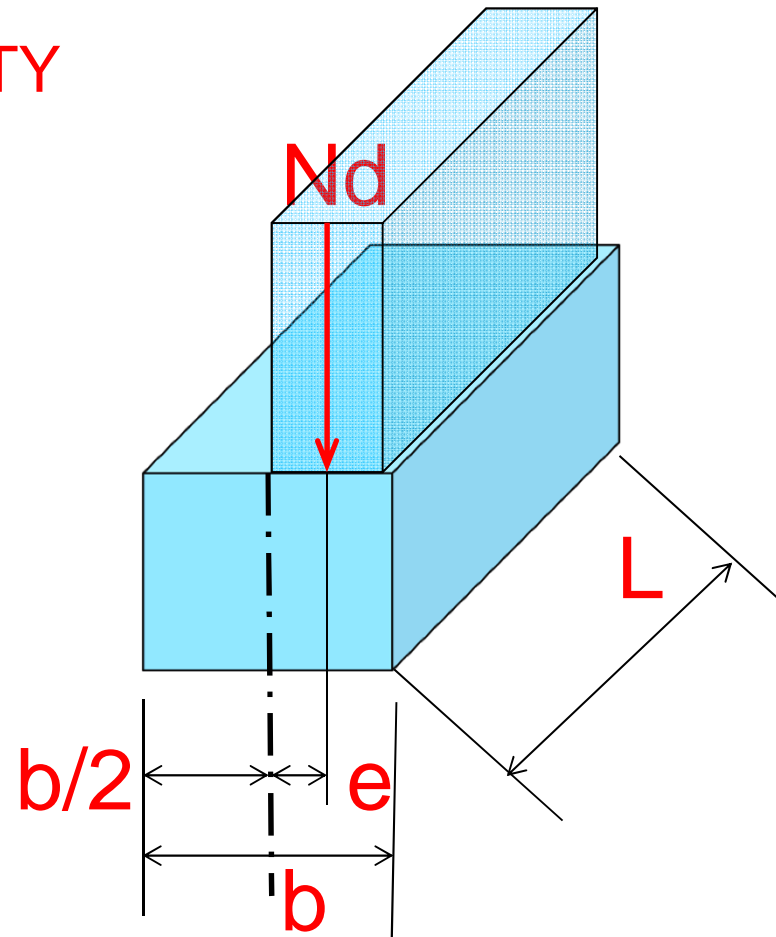
P přetížení podlahou (N)

A plocha základu v ZS (m²)

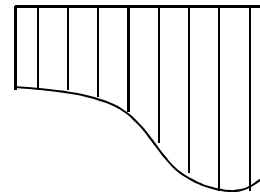
$f_{gd} (R_{dt})$ únosnost zeminy (Pa)

- VLIV EXCENTRICITY

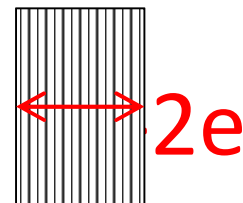
Excentricita: e

Průběh skutečného napětí

Průběh upraveného napětí

- UPRAVENÝ VÝPOČET - POSOUZENÍ I.MS

$$\sigma = \frac{Nd+G+P}{(b-2e)L} \leq f_{gd} (R_{dt})$$

σ napětí v ZS

Nd zatížení od vrchní stavby (N)

G vlastní tíha základu (N)

P přitížení podlahou (N)

b šířka základu v ZS (m)

e excentricita zatížení (m)

L délka základu (m)

$f_{gd} (R_{dt})$ únosnost zeminy (Pa)

4. POSOUZENÍ II.MS – SEDÁNÍ, STABILITA

Sedání - konsolidace zemin = stlačení vrstev zeminy způsobené změnou napětí např. působením vnějšího zatížení .

Dochází k: vytěsnění vody z pórů, přemístění a deformaci zrn zeminy.

KONEČNÉ SEDÁNÍ $s = s_i + s_c + s_s$

s_i – okamžité sedání – způsobené smykovým přetvořením, nedochází ke změně objemu

s_c – konsolidační - normálovým a smykovým namáháním, dochází ke změně objemu – přemístování a stlačování zrn

s_s – sekundární sedání – další přetvoření – dotvarování zrn zemin

VÝPOČET SEDÁNÍ PŘEVÁŽNĚ POMOCÍ PC PROGRAMŮ.

VELIKOST SEDÁNÍ ZÁVISÍ NA: stlačitelnosti a mocnosti vrstev zemin, zatížení, míře počáteční konsolidace zemin